

ADVIES
VAN 27 AUGUSTUS 2025
OVER HET ONTWERPDECREET HOUDENDE AFWIJKINGEN OP DE
OMGEVINGSVERGUNNINGSPLICHT, OMGEVINGSMELDING
EN ANDERE TOELATINGEN I.G.V
EEN DEFENSIEGERELATEERDE UITZONDERINGSSITUATIE

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	1
III.	INBEDDING, AFSTEMMING EN SAMENHANG	2
IV.	DEFENSIEGERELATEERDE UITZONDERINGSSITUATIE	3
V.	TOEPASSINGSGEBIED	4
VI.	VOORKEURSLOCATIES	5
VII.	PROCEDURE	7
VIII.	RUIMTELIJK HERSTEL EN COMPENSATIES	8

I. SITUERING

1. SARO ontving op 16 juli 2025 een adviesvraag van minister Jo Brouns over het ontwerp van decreet houdende afwijkingen op de omgevingsvergunningsplicht, omgevingsmelding en andere toelatingen in geval van een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie (hierna: het ontwerpdecreet).
2. De voortdurend veranderende geopolitieke context dwingt Vlaanderen om strategisch vooruit te denken en heeft doen inzien dat investeren in defensie, veiligheid en onze weerbaarheid als samenleving geen vrijblijvendheid meer is, maar een noodzaak. Vlaanderen staat klaar om zijn verantwoordelijkheid te nemen en het beleid met betrekking tot defensie mee vorm te geven en tegelijk een sterke Vlaamse defensie-industrie uit te bouwen. Dit doet Vlaanderen gecoördineerd met de federale overheid en binnen het Europese en internationale kader.¹

De Vlaamse Regering nam daarom op 4 april 2025 de mededeling aan omtrent het Vlaams Defensieplan.² Dit plan bundelt de verschillende acties en beleidsinitiatieven die een stimulans kunnen geven aan de Vlaamse defensiesector.

3. Het ontwerpdecreet geeft uitvoering aan het Vlaams Defensieplan (punt 6.2.) dat voorziet in de uitwerking van een sui generis procedure. Deze houdt in dat in geval van een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie er geen omgevingsvergunning, meldingsakte, toestemming, ontheffing, machtiging of toelating e.d. vereist zijn voor handelingen en exploitaties die uitsluitend bestemd zijn voor de productie of opslag van wapens, munitie en oorlogsmateriaal.³

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. SARO formuleert volgende strategische bemerkingen bij het ontwerpdecreet:
 - a. De raad formuleert een aantal bedenkingen bij de beleidsmatige en procesmatige inbedding van het ontwerpdecreet, evenals bij de afstemming en samenhang ervan met andere defensiegerelateerde initiatieven op Vlaams, federaal, Europees en internationaal niveau. De raad pleit voor een proactieve, planmatige en geïntegreerde aanpak bij de uitbouw van Vlaamse defensie-infrastructuur. Tot slot acht de raad het wenselijk om de ruimtelijke doelstellingen uit het Vlaams defensieplan maximaal in te bedden in het reguliere omgevings- en vergunningsbeleid. (zie deel III)

¹ Nota aan de Vlaamse Regering, pag. 5

² <https://themis.vlaanderen.be/files/c2935be0-1192-11f0-a344-71f61036e445/download?name=VR%202025%200404%20MED.0119-1%20Defensieplan%20-%20mededeling.pdf&content-disposition=inline>

³ Nota aan de Vlaamse Regering, pag 3: 'Het ontwerp van decreet voorziet in een sui generis regeling voor productie en opslag van wapens, munitie en oorlogsmateriaal dat opgenomen is op de Europese lijst met wapens, munitie en oorlogsmateriaal (Besluit 255/58 van de Raad van 15 april 1958) (...) in bestaande constructies in geval van een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie.'

- b. De raad benadrukt dat het strikte uitzonderingskarakter van het ontwerpdecreet te allen tijde gewaarborgd moet blijven. Het is in die zin positief dat het ontwerpdecreet een duidelijke definitie omvat van een ‘defensiegerelateerde uitzonderingssituatie’, met twee cumulatief te vervullen voorwaarden. Positief is ook dat het ontwerpdecreet voorziet in de nodige ‘checks and balances’ om de rechtszekerheid en democratische controle te waarborgen. (zie deel IV)
- c. De raad heeft enkele vragen bij het toepassingsgebied van het ontwerpdecreet. (zie deel V)
- d. Het ontwerpdecreet verbindt de uitvoering van de betreffende handelingen en exploitatie niet aan specifieke locatiekeuzes of ruimtelijke bestemmingen. De raad begrijpt dat dit is ingegeven vanuit een uitzonderingssituatie en verwijst in dat opzicht naar haar vraag naar een proactieve en planmatige aanpak. (zie deel VI)
- e. De raad erkent dat de *sui generis* procedure doelbewust soepel wordt gehouden om in geval van een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie passend en snel te kunnen reageren. SARO raad pleit evenwel voor een zo transparant mogelijk proces en vraagt deze transparantie te bewaken doorheen de verschillende procedurestappen. (zie deel VII)
- f. Het is positief dat het ontwerpdecreet voorziet in een overgangperiode met het oog op ruimtelijk herstel. Deze periode laat initiatiefnemers ook toe om desgewenst de nodige vergunningen aan te vragen of om een lopende productie in uitvoering van een eerder gegunde opdracht voor levering te kunnen afwerken. De raad vraagt evenwel aandacht voor de effectieve afdwingbaarheid van het via het ontwerpdecreet opgelegde ruimtelijk herstel en de compenserende maatregelen. (zie deel VIII)

III. INBEDDING, AFSTEMMING EN SAMENHANG

5. Inbedding in het Vlaams Defensieplan. Het ontwerpdecreet vloeit voort uit het Vlaams Defensieplan (punt 6.2), waarin diverse acties en beleidsinitiatieven gebundeld worden ter stimulering van de Vlaamse defensiesector.

De raad stelt evenwel vast dat het ontwerpdecreet onvoldoende wordt gekaderd binnen dit bredere beleidskader. Dit betreft zowel de inhoudelijke samenhang, de operationele timing als de strategische en ruimtelijke vertaling ervan. Zonder deze koppeling is het moeilijk te beoordelen hoe dit ontwerpdecreet bijdraagt aan de realisatie van de bredere doelstellingen van het Vlaamse defensiebeleid. Het blijft daardoor onduidelijk hoe dit regelgevend initiatief zich verhoudt tot de andere acties en beleidsinstrumenten binnen dat plan. De raad benadrukt dat de praktische toepasbaarheid en (ruimtelijke) impact van het ontwerpdecreet nochtans nauw verbonden zijn met de ontwikkeling van defensie-infrastructuur in Vlaanderen op de lange termijn.

In dat licht wijst de raad op het belang van een proactieve en planmatige aanpak waarbij noodzakelijke Vlaamse defensie-infrastructuur zoveel mogelijk vooraf wordt gepland en voorbereid, zodat bij een uitzonderingssituatie snel geschakeld kan worden. Mogelijk zijn hiervoor reeds acties voorzien binnen het Vlaams Defensieplan, maar deze worden in het ontwerpdecreet of de toelichtende documenten niet verder toegelicht.

De raad merkt op dat er momenteel ook buiten het kader van het Vlaams defensieplan regelgevende initiatieven worden genomen voor de uitbouw van defensie-infrastructuur. SARO verwijst in dat verband bijvoorbeeld naar het ontwerp van wijzigingsbesluit van het Vrijstellingenbesluit, dat de vergunningsregels voor ‘militaire installaties van strategische belang’ versoepelt, en waarover de raad ook om advies werd gevraagd.⁴

6. Integratie in reguliere omgevingsbeleid. De raad erkent dat noodsituaties

⁴<https://themis.vlaanderen.be/files/397e6c60-58ef-11f0-a71f-c9eca0a02c79/download?name=VR%202025%200407%20DOC.0591-2%20Vrijstellingen%20-%20BVR%20TER.pdf&content-disposition=inline>

uitzonderingsmaatregelen kunnen rechtvaardigen. Tegelijk acht de raad het wenselijk om de ruimtelijke doelstellingen uit het Vlaams defensieplan maximaal in te bedden in het reguliere omgevings- en vergunningsbeleid. Idealiter wordt uitzonderingsregelgeving tot een minimum beperkt, en worden de ruimtelijke noden van defensie tijdig en structureel geïntegreerd in het reguliere omgevingsbeleid. Dit bevordert de planmatigheid, rechtszekerheid en samenhang met de omgevingsbeleidsdoelstellingen.

7. Afstemming met federale, Europese en internationale defensiebeleid. De Memorie van Toelichting (pag. 1) stelt dat Vlaanderen een sterke defensie-industrie wil uitbouwen in coördinatie met de federale overheid en binnen het bredere Europese en internationale kader.

De raad vindt dit belangrijk gezien de bevoegdheden van defensie op federaal, Europees en internationaal niveau. SARO benadrukt dat een goede afstemming van het ontwerpdecreet met het federaal – en bij uitbreiding Europees en internationaal – niveau essentieel is om de effectiviteit van het Vlaamse defensiebeleid te waarborgen.

IV. DEFENSIEGERELATEERDE UITZONDERINGSSITUATIE

8. Uitzonderingssituatie. De raad benadrukt dat het strikte uitzonderingskarakter van het ontwerpdecreet te allen tijde gewaarborgd moet blijven.

De raad vindt het in die zin positief dat het ontwerpdecreet (art. 3, 4°) een duidelijke definitie omvat van ‘een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie’ met twee cumulatief te vervullen voorwaarden.⁵ Zo kan de toepassing van deze specifieke procedure (1) enkel in geval van een gebeurtenis of ernstige bedreiging die de fundamentele constitutionele, politieke, economische of sociale structuren van België of de Europese Unie ernstig kan destabiliseren en (2) die daarenboven noodzaakt tot een snelle opschaling van de productie of opslag van wapens, munitie of oorlogsmateriaal.

Het is ook positief dat naast deze twee cumulatief te vervullen voorwaarden, een aantal andere ‘checks and balances’ worden gehanteerd om de rechtszekerheid en democratische controle te waarborgen. Zo verduidelijkt de Nota aan de Vlaamse Regering (pag. 2-3) dat de maatregel steeds tijdig en proportioneel moet zijn.⁶ Daarnaast is voorzien in het toezicht op de activering van de uitzonderingsprocedure door het Vlaams Parlement.

9. Activering. De versnelde *sui generis* procedure kan enkel worden geactiveerd bij de afkondiging van een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie door de Vlaamse Regering.⁷ Na afloop van deze termijn kan de Vlaamse Regering de uitzonderingssituatie telkens met maximaal één jaar verlengen.

Het ontwerpdecreet (art. 5, §1) voorziet dat voorafgaand aan elke afkondiging de federale minister van Defensie moet worden geraadpleegd. De Memorie van Toelichting (pag. 9) benadrukt evenwel dat de uiteindelijke beslissing volledig bij de Vlaamse Regering ligt: *‘Wanneer de federale minister van defensie niet instemt met de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie, belet dit niet dat de Vlaamse Regering alsnog de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie afkondigt indien voldaan is aan de definitie ervan. Omgekeerd, wanneer de federale minister van defensie de Vlaamse Regering vraagt om het decreet te activeren, bestaat er ook geen verplichting daartoe.’*

De raad vindt het opmerkelijk dat Vlaanderen op basis van het ontwerpdecreet autonoom een

⁵ De definitie verwijst enkel naar België of de Europese Unie. De raad maakt zich de bedenking of dit uitgebreid moet worden met de NAVO.

⁶ De Vlaamse Regering kondigt de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie af voor een bepaalde duur die strikt noodzakelijk is en in geen geval langer mag zijn dan twee jaar.

⁷ Nota aan de Vlaamse Regering (pag. 3): *‘Dit gebeurt via een besluit van de Vlaamse Regering dat bekrachtigd wordt door de decreetgever.’*

defensiegerelateerde uitzonderingssituatie kan afkondigen, of een expliciete vraag daartoe van de federale minister van Defensie naast zich neer kan leggen. De raad verwijst in dat verband naar zijn eerdere bemerkingen over het belang van een goede afstemming met het federaal niveau, en bij uitbreiding het Europees en internationaal niveau.

V. TOEPASSINGSGEBIED

10. Bijhorende handelingen. Het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 1°-2°) beperkt de toepassing van de afwijkingsregeling tot handelingen of exploitatie die voldoen aan volgende voorwaarden. Ze dienen: 1) *‘uitsluitend bestemd [te zijn] voor de productie of opslag van wapens, munitie en oorlogsmateriaal’* én 2) *‘noodzakelijk [te zijn] om tot een snelle opschaling van de productie of opslag van wapens, munitie of oorlogsmateriaal over te gaan’*.

De raad ondersteunt deze beperking in aard van wat in aanmerking komt voor een versnelde opschaling. Tegelijk merkt de raad op dat deze voorwaarden handelingen uitsluiten die strikt genomen geen betrekking hebben op de *‘productie’* of *‘opslag’* van wapens, munitie en oorlogsmateriaal, maar wel noodzakelijk zijn voor de snelle opschaling ervan. Het betreft bijvoorbeeld de nodige bijhorende infrastructuur voor energieopwekking of logistiek. SARO verwijst in dat verband naar zijn eerdere bemerkingen onder punt 5 (derde lid) aangaande het belang van een proactieve en planmatige aanpak bij de uitbouw van Vlaamse defensie-infrastructuur.

De raad benadrukt dat de in aanmerking komende wapens, munitie en oorlogsmateriaal enkel datgene omvatten dat opgenomen is op de Europese lijst met wapens, munitie en oorlogsmaterieel.⁸ De Memorie van Toelichting (pag. 7) verduidelijkt dat het decreet bovendien geen afbreuk doet aan de internationale verplichtingen en verbintenissen van België inzake militaire producten.⁹

11. Bestaande constructies. Het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 3°) beperkt de *sui generis* procedure tot handelingen of exploitatie uitgevoerd binnen bestaande constructies. De Memorie van Toelichting (pag. 12) verduidelijkt: *‘Het gaat dus om locaties die liggen in het bestaande ruimtebeslag, in bestaande gebouwen(complexen) of op al verharde terreinen. De afwijkingsregeling kan bijvoorbeeld gebruikt worden in leegstaande bedrijven of gebouwen.’*

Het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 3°) voorziet daarnaast dat de Vlaamse Regering kan toestaan om bestaande constructies uit te breiden als dat vereist is om redenen van algemeen belang die verband houden met de noodzaak tot snelle opschaling van de productie of handel in wapens, munitie of oorlogsmateriaal. De raad merkt op dat het ontwerpdecreet de mate van *‘uitbreiding’* niet nader omschrijft of in omvang beperkt. Het is onduidelijk of de verwijzing naar *‘nieuw te bouwen infrastructuur’* in de Nota aan de Vlaamse Regering (pag. 1 en 2) betrekking heeft op deze voorziene mogelijkheid tot uitbreiding of op een ander beleidsinitiatief.

De raad vindt het positief dat het ontwerpdecreet inzet op de herbestemming van bestaande infrastructuur, wat aansluit bij de principes van duurzaam ruimtegebruik. Tegelijk erkent de raad dat in defensiegerelateerde uitzonderingssituaties de bouw van nieuwe infrastructuur mogelijk een efficiëntere en noodzakelijke oplossing kan bieden. De raad vraagt daarom te onderzoeken

⁸ Besluit 255/58 van de Raad van 15 april 1958

⁹ De Memorie van Toelichting (pag. 7) verduidelijkt: *‘Het doet onder meer geen afbreuk aan: 1° de internationale verplichtingen van België en de verbintenis om wapenembargo’s van de VN, de EU en de OVSE te doen naleven; 2° de internationale verplichtingen van België uit hoofde van het verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens, het verdrag inzake biologisch en toxine wapens, het verdrag inzake chemische wapens, het verdrag inzake cluster munitie en het verdrag inzake het verbod op het gebruik, de opslag, de productie en de overdracht van antipersoonsmijnen en inzake de vernietiging ervan; 3° de verbintenissen van België binnen het raamwerk van de Australische Groep, het Missile Technology Control Regime, het Comité-Zangger, de Groep van Nucleaire Export-landen, het Wassenaar Arrangement en de Haagse Gedragscode tegen de verspreiding van ballistische raketten.’*

of het toepassingsgebied van het ontwerpdecreet onder bepaalde voorwaarden kan worden uitgebreid naar nieuwe infrastructuur binnen bij voorkeur het bestaande ruimtebeslag. Het beperken van deze uitbreiding tot defensiegerelateerde uitzonderingssituaties zorgt ervoor dat het een uitzonderingsregel blijft. Het ontwerpdecreet voorziet bovendien in ruimtelijk herstel na beëindiging van de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie (zie ook deel VIII).

VI. VOORKEURSLOCATIES

12. Voorkeurslocaties en alternatieven. Het ontwerpdecreet verbindt de uitvoering van de betreffende handelingen en exploitatie niet aan specifieke locatiekeuzes of ruimtelijke bestemmingen. Bij afkondiging van de uitzonderingssituatie zal de *sui generis* procedure generiek van toepassing worden gesteld, mits wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden.¹⁰

Het ontwerpdecreet (art. 6) biedt de Vlaamse Regering bovendien de mogelijkheid om afwijkingen toe te staan, onder andere op de verplichtingen van de milieueffectenrapportage. Zo laat het ontwerpdecreet toe om de stap van een eventueel alternatievenonderzoek – en dus de afweging inzake geschiktheid van een bepaalde locatie ten opzichte van andere alternatieven – over te slaan.

De raad begrijpt dat dit is ingegeven vanuit een uitzonderingssituatie en verwijst in dat opzicht naar haar vraag naar een proactieve en planmatige aanpak (zie deel III). Niet alle mogelijke locaties binnen het bestaande ruimtebeslag zijn immers even geschikt voor de productie of opslag van wapens, munitie en oorlogsmaterieel. Dit houdt niet alleen verband met de ruimtelijke compatibiliteit en impact van defensiegerelateerde activiteiten. De raad merkt op dat uit oorlogs- en conflictsituaties telkens blijkt dat plekken van militaire productie, assemblage, stockage, transport en strategische positionering actief gevisieerd worden door conflictpartijen.

De raad stelt vast dat het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 4°, 7° en 8°) de betreffende handelingen of exploitatie wel uitsluit voor speciale beschermingszones en werelderfgoed. SARO formuleert hieronder bemerkingen met betrekking tot deze voorwaarden.

13. Speciale beschermingszones. Het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 4°) bepaalt dat de *sui generis* procedure niet van toepassing is binnen een speciale beschermingszone (SBZ) zoals gedefinieerd in het Natuurdecreet (art. 2, 43°).

De toepassing van het voorzorgsprincipe en de hoge ecologische waarde van deze gebieden kunnen deze uitsluiting volgens de raad rechtvaardigen. SARO vraagt om te onderzoeken om deze uitsluiting desgevallend uit te breiden naar het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en verwijst in dat opzicht naar haar vraag naar een proactieve en planmatige aanpak (zie deel III). De raad vraagt aandacht voor het natuurbeheer in deze gebieden.

Tegelijk merkt de raad op dat handelingen of exploitatie die onder de afwijkingsregeling vallen, alsnog betekenisvolle effecten kunnen hebben op een SBZ, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten. In dat geval voorziet het ontwerpdecreet (art. 6, §5) in de opmaak van een passende beoordeling achteraf - binnen de zes maanden na de beslissing van de Vlaamse Regering - en in overleg met het agentschap Natuur en Bos. De raad verwijst naar zijn verdere bemerkingen aangaande compenserende maatregelen onder punt 21.

De raad merkt op dat het ontwerpdecreet (art. 7, §2, tweede lid) voorziet dat de Vlaamse Regering in haar beslissing alle maatregelen kan opleggen die ze nodig acht. Desgevallend kan de Vlaamse

¹⁰ Artikel 6, §1, 4°, 7° en 8° van het ontwerpdecreet sluit evenwel uit dat handelingen of exploitatie plaatsvinden in respectievelijk een speciale beschermingszone als vermeld in artikel 2, 43°, van het Natuurdecreet van 21 oktober 1997, aan of in goederen die erkend zijn als werelderfgoed of die in de bufferzone van het werelderfgoed liggen in een aantal gevallen, en aan of in goederen die in toepassing van het tweede protocol bij het Verdrag van 's Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict onder versterkte bescherming zijn gesteld.

Regering dus vooraf mitigerende maatregelen opleggen om mogelijk betekenisvolle effecten op een speciale beschermingszone zoveel mogelijk te vermijden.

De raad erkent dat bepaalde militaire en havengebonden infrastructuur vandaag deels binnen SBZ of aanpalende gebieden is gelegen. De raad vraagt te onderzoeken of een meer verfijnde benadering mogelijk is, waarbij op basis van objectieve criteria wordt nagegaan of, en onder welke strikte voorwaarden, in bestaande infrastructuurzones alsnog gehandeld kan worden zonder afbreuk te doen aan de natuurbeschermingsdoelstellingen.

SARO wijst in het bijzonder op de situatie in de haven van Antwerpen, waar een deel van de haven op de Linkerscheldeoever gelegen is in Vogelrichtlijngebied "BE2301336 – Schorren en polders van de Beneden-Schelde". De Vlaamse Regering heeft op 10 maart 2017 (met wijziging in 2019) de definitieve instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten definitief vastgesteld waarbij er gekozen is voor een scheidingsmodel met o.a. hoogwaardige natuurkerngebieden rond de haven. Deze natuurgebieden zijn niet gelegen in de ruimtelijk afgebakende industriebestemming.

Standpunt VOKA: Verder is het een gegeven dat vandaag de grootste Vlaamse hub voor op- en overslag van militair materieel gelegen is in dit gebied op de Linkerscheldeoever binnen het Vogelrichtlijngebied. De haven van Antwerpen is een strategisch knooppunt in militaire mobiliteit en de rol is veelzijdig en van nationaal belang. In dit gebied is al jaren ervaring opgebouwd met betrekking tot het verzoenen van industriële en logistieke activiteit & natuurwaarden. Het huidige voorstel betekent dat de terminals op de Linkerscheldeoever niet snel en efficiënt kunnen ingezet worden in crisissituaties door de ruimtelijke beperking als gevolg van de ligging in Vogelrichtlijngebied. Op de Rechterscheldeoever stelt dit probleem zich niet. Voka vraagt daarom om een uitzondering toe te voegen aan art 6, §1, 4° waarbij de sui generis procedure wel van toepassing is in het afgebakende havengebied Linkerscheldeoever binnen VRL BE2301336.

14. Werelderfgoed. SARO vindt het positief dat het ontwerpdecreet ook rekening houdt met het Unesco-werelderfgoed in Vlaanderen. Het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 7°) bepaalt dat de afwijkingsregeling niet van toepassing is op erkend werelderfgoed of voor bepaalde goederen gelegen in de bufferzone van het werelderfgoed.

Specifiek voor percelen in de bufferzone hanteert het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 7°b)) een perimeter van max. 100m waarbinnen de regeling niet geldt. Ook percelen op meer dan 100m van het werelderfgoed worden uitgesloten voor wat betreft handelingen die strekken tot oprichting van een constructie met een hoogte van meer dan vijftien meter (art. 6, §1, 7°c)).¹¹

De raad stelt vast dat, ondanks deze uitsluiting, (in)directe schade aan werelderfgoed niet uit te sluiten valt. De perimeter van 100m rond werelderfgoedsites die in het ontwerpdecreet wordt voorgesteld, is in dat opzicht eerder beperkt. SARO wijst in het bijzonder op de situatie in Brugge, waar de volledige historische binnenstad als werelderfgoed is erkend, met een door het Werelderfgoedcomité vastgelegde bufferzone van 200m rond het kerngebied.

De raad vraagt daarom om de perimeter waarbinnen de afwijkingsregeling niet geldt, te herevalueren in het licht van de door het Werelderfgoedcomité vastgelegde bufferzones en desgevallend uit te breiden. Dit is noodzakelijk om het werelderfgoed maximaal te vrijwaren van mogelijke beschadiging in een conflictsituatie te vermijden.

Volledigheidshalve wijst de raad op de verplichting van de Vlaamse overheid om als state party bij de Werelderfgoedconventie, een Heritage Impact Assessment (HIA) uit te voeren voor regelgevende initiatieven met mogelijke impact op werelderfgoed, en desgevallend mitigerende

¹¹ De Memorie van Toelichting verwijst voor deze afstandskeuze naar afstanden vermeldt in het Omgevingsvergunningsbesluit (art. 35, §3, eerste, lid 3°; dat de gevallen bepaalt waarbij het agentschap Onroerend Erfgoed advies verleent over een vergunningsaanvraag.

maatregelen te nemen.

15. Culturele goederen onder versterkte bescherming. De bijkomende uitsluitingsgrond in artikel 6, §1, 8° van het ontwerpdecreet geeft terecht uitvoering aan het Tweede Protocol bij het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 dat bepaalde culturele goederen en sites in geval van gewapend conflict onder 'versterkte bescherming' stelt. Voor Vlaanderen geldt deze status momenteel enkel voor het Museum Plantin-Moretus in Antwerpen.

SARO vraagt de Vlaamse overheid, als betrokken state party, om er ook werk van te maken om de andere Vlaamse werelderfgoederen (begijnhoven, belforten, historisch centrum Brugge) onder die versterkte bescherming te stellen.

VII. PROCEDURE

16. Algemeen. Het ontwerpdecreet (art. 7) regelt de procedure, de toelating en bekendmaking. De raad erkent dat de *sui generis* procedure doelbewust soepel wordt gehouden om in geval van een defensiegerelateerde uitzonderingssituatie passend en snel te kunnen reageren. De raad pleit evenwel voor een zo transparant mogelijk proces en vraagt deze transparantie te bewaken doorheen de verschillende procedurestappen. De raad verwijst verder naar zijn bemerkingen onder punt 17, 18 en 19.
17. Kennisgeving. Het ontwerpdecreet (art. 7, §1) bepaalt dat de initiatiefnemer die gebruik wil maken van de afwijkingsregeling, de vereiste informatie (zoals opgenomen in art. 7, §1) zowel per mail als per beveiligde zending moet overmaken aan het departement Omgeving, de betrokken provincie en de betrokken gemeente. De Memorie van Toelichting (pag. 19) vermeldt dat het niet mogelijk is om deze kennisgeving via het omgevingsloket te doen *'omdat het daar niet op voorzien is'*.

De raad acht het met het oog op de transparantie en toegankelijkheid van deze informatie voor de betrokken overheden evenwel wenselijk dat dit toch via het omgevingsloket kan verlopen. Dit vermindert bovendien de administratieve last voor de initiatiefnemer en, in voorkomend geval, het betrokken publiek. De raad vraagt te onderzoeken welke aanpassingen aan het omgevingsloket nodig zijn om dit alsnog mogelijk te maken.

18. Beslissing. Het ontwerpdecreet (art. 7, §2) kent de beslissingsbevoegdheid voor de toepassing van de afwijkingsregeling toe aan de Vlaamse Regering.¹²

De raad merkt op dat een aantal modaliteiten rond de beslissingsfase (nog) niet uitgewerkt zijn. Zo is niet duidelijk of de Vlaamse Regering de beslissing moet nemen in voltallige samenstelling of dat dit via delegatie kan gebeuren. Daarnaast wordt geen vervalt termijn of termijn van orde opgelegd voor het nemen van de beslissing. Ook over het al of niet organiseren van een inspraakprocedure, en de bijhorende termijn en modaliteiten, zal geval per geval worden beslist.

De raad acht het met het oog op de transparantie en voorspelbaarheid van de voorliggende regelgeving aangewezen om uiterlijk bij het afkondigen van de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie duidelijkheid te verschaffen over de concrete modaliteiten van de beslissingsprocedure. Dit kan desgevallend via een uitvoeringsbesluit gebeuren.

19. Advisering. De raad vindt het positief dat voorzien wordt in een raadpleging van de federale minister bevoegd voor Defensie, zowel voorafgaand aan de afkondiging van de uitzonderingssituatie (art. 5, §1) als de beslissing over een aanvraag (art. 7, §2). De raad verwijst

¹² De Memorie van Toelichting (pag. 19) verduidelijkt dat de Vlaamse Regering daarbij beoordeelt of is voldaan aan de voorwaarden van artikel 6, §1 van het ontwerpdecreet. In voorkomend geval beslist zij ook over de toepassing van de afwijkingsmogelijkheden op de algemene en sectorale milieuvoorwaarden (art. 6, §2) en op de milieueffectenrapportage van art. 4.3.2, §5 DABM (art. 6, §3). Bij haar beslissing kan de Vlaamse Regering *'alle maatregelen opleggen die zij nodig acht'*.

evenwel naar zijn eerdere bemerkingen hierover onder punt 9.

Gelet op de uitzonderingssituatie is voorafgaand aan de beslissing over een aanvraag geen raadpleging voorzien van de provincie en gemeente op wiens grondgebied de defensiegerelateerde handelingen betrekking hebben. Ze worden wel in kennis gesteld van de aanvraag. De raad vraagt om in het ontwerpdecreet uitdrukkelijk op te nemen dat de Vlaamse Regering de gemeente of provincie op wiens grondgebied de aanvraag betrekking heeft, *kan* consulteren. De raad suggereert daartoe om aan art. 7, §2, derde lid toe te voegen: *‘Daarnaast neemt de Vlaamse Regering geval per geval een beslissing over het al dan niet raadplegen van de betrokken gemeente en provincie en/of het al dan niet organiseren van inspraakprocedures’*. Op die manier kan de Vlaamse Regering – wanneer zij van oordeel is dat het gemeentelijk en provinciaal advies een meerwaarde is – hen ook formeel om advies vragen.

VIII. RUIMTELIJK HERSTEL EN COMPENSATIES

20. Overgangsperiode en ruimtelijk herstel. Het ontwerpdecreet (art. 8) voorziet in een overgangsperiode van één jaar na het verstrijken van de termijn waarvoor de Vlaamse Regering de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie heeft afgekondigd of in stand heeft gehouden. Na afloop van die periode verliest de genomen beslissing (cf. art. 7, §2) haar uitwerking, en moet de constructie, met inbegrip van eventuele funderingen, nutsleidingen, verhardingen en reliëfwijzigingen, de functiewijzigingen en alle handelingen en exploitaties waarvoor toelating is gegeven in de beslissing, worden verwijderd of ongedaan gemaakt.¹³

De Memorie van Toelating (pag. 21) verduidelijkt dat deze overgangsperiode noodzakelijk is om initiatiefnemers toe te laten de nodige vergunningen aan te vragen indien zij hun activiteiten ter plaatse willen voortzetten, of een lopende productie in uitvoering van een eerder gegunde opdracht voor levering af te werken.

De raad waardeert dat het ontwerpdecreet expliciet voorziet in ruimtelijk herstel na afloop van de afwijkingsregeling. Tegelijk vraagt de raad aandacht voor de effectieve afdwingbaarheid van dit ruimtelijk herstel, zodat deze verplichtingen ook daadwerkelijk worden nageleefd.

Daarnaast onderschrijft de raad het belang van rechtszekerheid voor initiatiefnemers in deze overgangsperiode. De raad merkt op dat het ontwerpdecreet (art. 8) bovendien stelt dat het aflopen van de afwijkingsregeling initiatiefnemers de mogelijkheid niet ontnemt om via de reguliere procedures een omgevingsvergunning, omgevingsmelding, vergunning, toestemming, ontheffing of machtiging te verkrijgen.

21. Compensaties. Het ontwerpdecreet (art. 6, §1, 6°) bepaalt dat ontbossing in natura dient te worden gecompenseerd binnen een periode van twee jaar na het verstrijken van de termijn waarvoor de Vlaamse Regering de defensiegerelateerde uitzonderingssituatie heeft afgekondigd of in stand heeft gehouden.

Daarnaast verplicht het ontwerpdecreet (art. 6, §5, tweede lid) de initiatiefnemer, indien uit de passende beoordeling blijkt dat niet met zekerheid kan worden gesteld dat het project geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone zal veroorzaken, alle nodige compenserende maatregelen moet nemen om de algehele samenhang van de speciale SBZ en -zones te waarborgen. De initiatiefnemer moet hierover rapporteren aan het Agentschap voor Natuur en Bos uiterlijk binnen het een jaar na het verstrijken van de termijn voor de opmaak van de passende beoordeling.

De raad vraagt ook hier aandacht voor de effectieve afdwingbaarheid van deze compenserende maatregelen, zodat deze verplichtingen daadwerkelijk worden nageleefd.

Standpunt Boerenbond: Compensatie dient maximaal in de hiervoor planologisch

¹³ Met uitzondering van de ontbossing die in natura gecompenseerd is

bestemde gebieden te worden gerealiseerd zodat het agrarisch gebied maximaal kan worden gevrijwaard.'